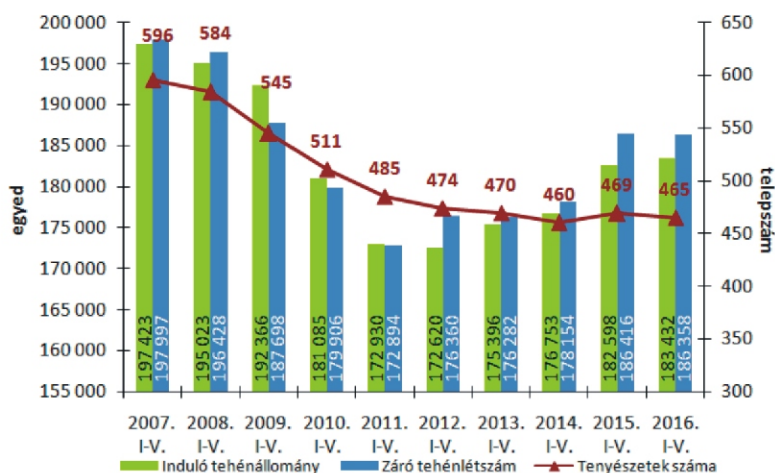
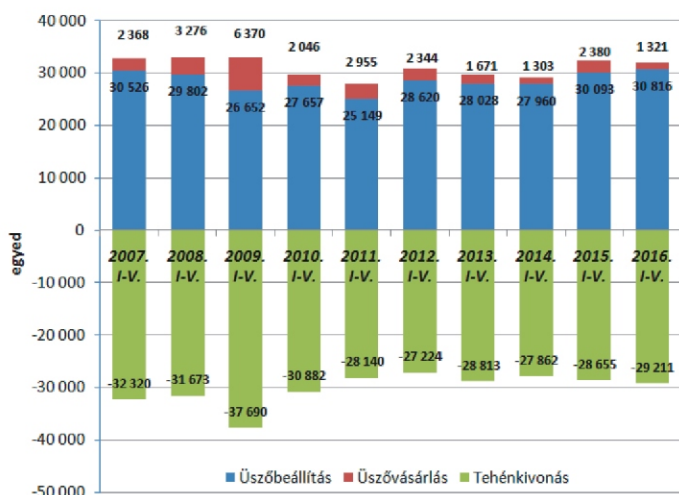

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

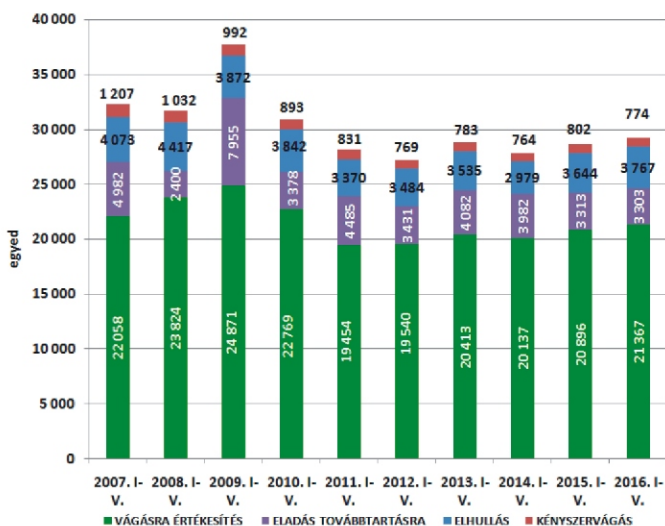
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-V. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-V. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-V. hó)

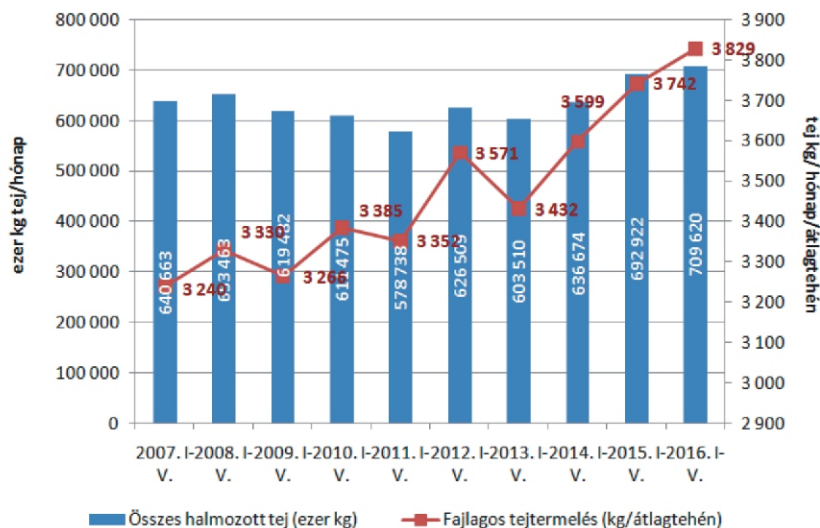

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 465 volt 2016 májusában, négyvel kevesebb, mint a megelőző hónapban, és mint tavaly májusban. 2016. május végén gyakorlatilag ugyanannyi termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban (-58; 0,0%), az állomány létszáma stagnált. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 22,0%-kal (-131) kisebbedett, de 2007 májusa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 11.639 egyeddel (-5,9%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 332-ről 401-re(!) nőtt.

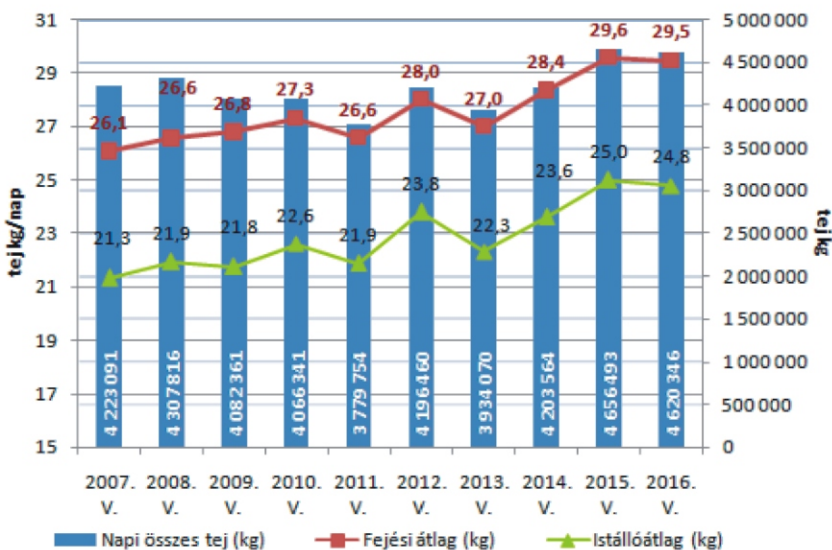
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt- gyakorlatilag nem változott (+834 tehen; +0,5%), ugyanakkor az év első öt hónapja alatt a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma 1,6%-kal bővült (+2.926 egyed). Ennek elsődleges oka, hogy noha 2015 első öt hónapjához képest 556 tehenel (+1,9%) több tehenet vontak ki, ugyanakkor - a tehénkivonásoknál a bázis időszakban már eleve magasabb - üszőbeállítások száma ennél nagyobb mértékben nőtt (+723; +2,4%). Bár az üszővásárlások száma (-1.059, -44,5%) közel a felére esett, ennek súlya az utánpótlásban nem meghatározó, így összességében az állománypótlás érezhetően, közel 3 ezer tehenel felülmúlta a tehénkivonások nagyságát.

2016 első öt hónapjában az állományból kivont tehenek 73,1%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 21.367 volt), ami igen magas arány. Ezen felül a tehénkivonások 2,6%-áért a kényszervágás (774 egyed), 12,9%-áért (3.767 egyed) pedig az elhullás volt felelős, amelyek átlagos értékeknek tekinthetőek. Ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya még mindig nagyon kicsi, összesen 11,3% (3.303 egyed) volt (!). Mindezek az adatok visszatükrözik a tejpiaci válság elhúzódását. 2016 első öt hónapjában az induló tehénállomány 11,6%-át selejteztek, 0,4%-át kényszervágták, 2,1%-a elhullott, 1,8%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 15,9%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagának felel meg.

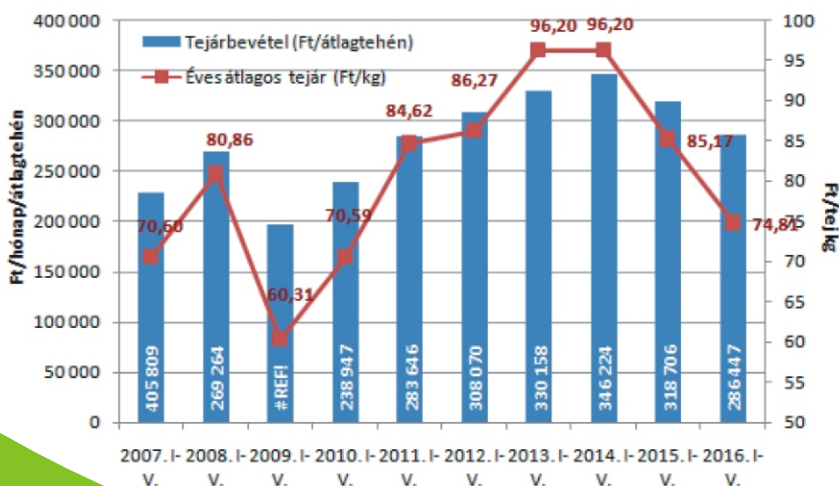
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-V. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. V. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-V. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése az év első öt hónapjában megközelítette a 710 ezer kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 3,8 ezer kg fölé történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +87 kg-mal (+2,3%), az összes halmozott tejtermelés pedig 16,7 ezer kg-mal (+2,4%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 18,2%-os volt (+589 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 68,9 ezer kg-mal (+10,8%) nőtt.

A nagyobb összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén májusban már csökkent a napi összes tejtermelés mind a 2016. február-áprilisi időszakhoz, mind az előző év májusához képest, és alig haladta meg a 4,6 millió kg-ot. Tavaly májushoz képest ez 36,1 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-0,8%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb május havi napi termelési szintjét jelentette. Emellett 2015 májusához képest mind a fejesi átlag (29,5 kg), mind az istállóátlag (24,8 kg) kismértékben (-0,09 kg, -0,3% ill.-0,19 kg, -0,8%) csökkent. Ezen tejtermelési mutatók tekintetében a hosszú ideje tartó növekedési trend ezáltal idén májusban megtört. Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejesi és istálló átlag 3,41, ill. 3,46 kg-mal lett több (+13,1%, ill. +16,2%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első öt havában 286 ezer Ft volt átlagosan, 10,1%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 2,3%-kal nőtt, a hazai tejár továbbra is rendkívül alacsony (12,2%-os csökkenés egy év alatt) és gyakorlatilag a 2007. és 2010. közötti időszak átlagára süllyedt (a 2007. azonos időszakának termelői árához képest is csak 6%-os a növekedés). Jelenleg a nyerstej országos termelői átlagára 70 Ft/l körül alakul, 15%-kal csökkent az előző év azonos hónapjához viszonyítva, ráadásul a nyerstej kiviteli ára egy év alatt 25%-kal, 55-60 Ft/l közé esett és 20%-kal maradt el a belpiaci ártól. A nyerstej kiviteli ára - a korábbi évekkkel ellentétben - 2016 elejétől alacsonyabb a termelői ártól, ami a nyerstej exportjának csökkenése miatt kínálati többlet eredményezett és a belpiaci árak erőteljesebb csökkenését okozta. A tejtermékek világgpiaci ára - a bőséges világgpiaci kínálat és a meghatározó tejtermék exportőr országok korlátozott kereslete miatt - továbbra is esik és a rövid távú kilátások sem optimisták. Ugyanakkor a 2016 elején megfigyelhető alacsony árak miatt a világ meghatározó tejtermelő régióinak tejtermelés-növekedése tovább lassult, ami a fogyasztás lassú, de tartós bővülésével együtt az árak normalizálódásához fog vezetni, de a világgpiaci árak várhatóan csak 2016 végén, 2017 elején fognak érezhetően emelkedni.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA

tanszékvezető egyetemi docens
SZIE ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Agrárgazdaságtani Tanszék